

NAAR EEN NIEUWE NAAMLIJST VOOR NEDERLANDSE MOLLUSKEN 2 ¹⁾

Besprak ik de vorige maal de Succineidae, thans is er alle reden de Zonitidae te laten volgen, omdat na het zeer grondige onderzoek van Forcart (1957, Arch. Moll. 86: 101) hier enerzijds enkele veranderingen onvermijdelijk zijn, anderzijds verwacht mag worden dat voorlopig een stabilisatie in de namen is bereikt.

Lang rangschikten wij deze slakken in de geslachten Hyalinia en Zonitoides, hoewel Schepman al in 1882 (Jahrb. Mal. Ges. 9: 236) had aangetoond, dat de "Hyalinia's" naar hun radula in twee groepen zijn in te delen. Terloops zij hier nog vermeld dat de Amerikaanse anatoom H.B. Baker in 1928 in de literatuurlijst van een publicatie aan de titel van Schepman's artikel de opmerking toevoegde: "(Extraordinarily accurate !)". Later vinden wij dan ook de "Hyalinia's" in twee groepen gescheiden: Oxychilus (of soms Polita) en Retinella. Deze indeling bevond Forcart natuurlijk, zowel op grond van het onderzoek der radula's als op dat van de genitalia. De tweede groep bleek echter niet nauw verwant met het type van Retinella, Helix olivitorum Gmelin, zodat voor de vroegere Retinella's de naam Aegopinella gebruikt moet worden. Hyalinia is een synoniem van de oudere naam Oxychilus.

De soort, die vroeger als Hyalinia hammonis werd aangeduid en die in de "Fauna van Nederland" met enige aarzeling tot Zonitoides werd gerekend, bleek nader verwant aan Amerikaanse Zonitidae dan aan andere Europese soorten en hier komt een, voor Europa geheel nieuwe genusnaam op de proppen: Nesovitrea.

Een nieuwe naamlijst van de Nederlandse Zonitidae ziet er als volgt uit:
familie ZONITIDAE

 geslacht Nesovitrea Cooke, 1921

 ondergeslacht Perpolita Baker, 1928

Nesovitrea (Perpolita) hammonis (Ström, 1765). (= radiatula (Alder, 1830))

 geslacht Aegopinella Lindholm, 1927

Aegopinella pura (Alder, 1830)

 " nitidula (Rossmaessler, 1835)

 geslacht Oxychilus Fitzinger, 1833

Oxychilus draparnaldi (Beck, 1837) 2)

 " cellarius (Müller, 1774)

 " alliarius (Miller, 1822)

 geslacht Zonitoides Lehmann, 1862

Zonitoides nitidus (Müller, 1774)

 " excavatus (Alder, 1830)

- Over -

1) No. 1 zie: Corr.bl. N.M.V. 84:844-845 (1959).

2) Het is mij niet duidelijk waarom Forcart "draparnaudi" schrijft.

Over één soort, Aegopinella nitidula, wil ik hier nog enkele opmerkingen maken. Het is gebleken dat Draparnaud oorspronkelijk als Helix nitidula exemplaren van minstens twee verschillende soorten aanduidde. Van zijn syntypen zijn er nog twee over en die horen beide tot andere soorten dan wij gewend zijn met de naam nitidula aan te geven. Sinds Rossmassler, 1835, wordt deze naam echter gebruikt voor de soort die wij thans in alle Europese fauna's als nitidula vermeld vinden. Daarom verzocht Forcart de Internationale Commissie voor Zoölogische Nomenclatuur de naam Helix nitidula Draparnaud ongeldig te verklaren en Helix nitidula Rossmassler op de lijst van officieel geldige soortnamen te plaatsen. Zolang dit niet is gebeurd, is de naam Aegopinella nitidula Rossmassler dus nog niet officieel geldig. Forcart's voorstel is echter zo verstandig, dat men mijns inziens goed doet op de beslissing van de Commissie vooruit te lopen door de naam Aegopinella nitidula (Rossmassler), die in ieder geval geen misverstand kan wekken, te gebruiken.

Met opzet is Aegopinella nitens (Michaud, 1831) niet in deze lijst opgenomen. Deze soort werd door Henrard (1935, Gedenkboek Dr. Thijssse: 184) voor Nederland vermeld op grond van nauwkeurig onderzoek van een groot materiaal. Oorspronkelijk ben ik het met hem eens geweest, maar nu meen ik toch te moeten twijfelen aan de juistheid van zijn opvatting. Ae. nitens is een soort uit de Alpen, die daar de Westeuropese Ae. nitidula vervangt. Het blijkt dat zij niet alleen conchologisch maar ook anatomisch van Ae. nitidula te scheiden is. Zolang niet is aangetoond, dat in Nederland een vorm leeft, die ook anatomisch met Ae. nitens overeenkomt, beschouw ik de uit ons land als nitens bekend gemaakte exemplaren als extreme varianten van nitidula, die op de schelp alleen niet van nitens te scheiden zijn. Tot deze mening ben ik vooral gekomen, doordat "nitens" in ons land klaarblijkelijk altijd met nitidula samen is gevonden.

C.O. van Regteren Altena.